

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кушнікова Вадима Вадимовича на тему «Управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

На засіданні кафедри економіки та публічного управління брали участь: Шведун В. О. – завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, професор; Дегтяр А. О. – професор кафедри, доктор наук з державного управління, професор; Ковальчук В. Г. – професор кафедри, доктор наук з державного управління, професор; Давидова І. О. – професор кафедри, доктор економічних наук, професор; Ревенко Д. С. – професор кафедри, доктор економічних наук, професор; Карпеко Н. М. – доцент кафедри, кандидат наук з державного управління, доцент; Тюріна Д. М. – доцент кафедри, доктор наук з державного управління, доцент; Купріянова В. С. – доцент кафедри, кандидат економічних наук, доцент; Лебедченко В. В. – доцент кафедри, кандидат економічних наук, доцент; Попов О. С. – доцент кафедри, кандидат економічних наук, доцент; Петрик В. Л. – доцент кафедри, кандидат технічних наук, доцент; Філіпковська Л. О. – доцент кафедри, кандидат технічних наук, доцент; Сідлярук Т. В. – інженер кафедри, Каменєва З. В. – завідувач лабораторією, Харченко Н. А. – завідувач лабораторією; Кушніков В. В. – здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

На засідання запрошені: Домбровська С.М. – проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України; Крюков О. І. – начальник відділу забезпечення наукової діяльності, доктор наук з державного управління, професор.

На засіданні кафедри відбулася публічна презентація дисертаційної роботи Кушнікова Вадима Вадимовича на тему «Управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз».

На підставі обговорення змісту презентації дисертаційної роботи ухвалено такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (результати голосування – одноголосно).

1. Актуальність теми дослідження.

Активізація розвитку інформаційних технологій та формування інформаційного суспільства на їх основі сприяли формуванню принципово нових механізмів, що впливають на процеси суспільно-політичного характеру в державі та регіонах. Основою цих механізмів є застосування інформації в межах глобального інформаційного простору.

На рівні всіх сфер життєдіяльності суспільства чітко простежується наявність принципово нових небезпек і загроз, котрі пов'язані із використанням технологічних засобів нового покоління, та можуть бути представлені у вигляді маніпулювання людською свідомістю, підміни способу життя і цілей нав'язаними стандартами, спотворенням інформації, фальсифікацією віртуальними світами існуючої реальності тощо. Це особливо чітко простежується з початку повномасштабного російського вторгнення в Україну та проявляється у вигляді блокування правдивої інформації та поширення великої кількості недостовірної інформації через соціальні мережі, месенджери тощо.

Систематичне зростання масштабності інформаційних технологій та їх повсюдне використання спричинили суттєву трансформацію системи цінностей, що, своєю чергою, призвело до виникнення глобальної ціннісної кризи в сучасному суспільстві. У подібних умовах цілком очевидно, що домінанта інформаційної безпеки держави в умовах гібридних загроз суттєво зростає. Відповідно, однією з фундаментальних наукових проблем, які вирішуються нині, є розробка теоретико-методичних засад забезпечення інформаційної безпеки особистості, суспільства, держави. Вона передбачає наявність підходів, котрі забезпечують протидію впливам деструктивного характеру в межах глобального інформаційного простору та способи ідентифікації змістовних впливових процесів на масову свідомість й особистість, а також ризики й небезпеки, спричинені негативними наслідками маніпуляції свідомістю. Виходячи з цього, актуальною є модернізація процесів управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз, що дозволить забезпечити ефективне функціонування та успішний розвиток як інформаційної сфери, так і соціуму в цілому.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано на базі Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» відповідно до тематики науково-дослідної роботи «Теоретичні та прикладні проблеми економіки та публічного управління в Україні в умовах воєнного стану та повоєнний період» (ДР № 0124U000577), у межах якої здобувачем запропоновано інноваційні

напрями розвитку процесів управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз.

3. Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та наданні практичних пропозицій з удосконалення процесів управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз. Основними науково-теоретичними та практичними результатами дослідження, що зумовлюють його новизну, є такі:

вперше:

– побудовано комплексний механізм протидії інформаційно-політичним ризикам і загрозам негативістського й компліментарного характеру, котрий складається з політичного, організаційного, економічного, правового та соціально-психологічного компонентів із вбудованими алгоритмами моніторингу та адаптації, та який передбачає вирішення проблем технічного, організаційного й правового характеру через формування спеціальних інформаційних контурів у діючих інформаційно-критичних елементах політичної структури, націлених на виявлення інформаційних загроз;

удосконалено:

– методичний підхід до запобігання явищ інформаційного тероризму в межах інституційної, нормативної, комунікативної, культурно-ідеологічної та функціональної підсистем політичної системи через інформаційно-психологічний вплив на окремі особистості, громадські й соціальні групи та на все населення загалом з метою збереження цілісності організаційних, технічних й інформаційних зв'язків цієї системи;

– теоретичний підхід до модернізації державної політики у сфері інформаційної безпеки через виокремлення в ній нормативно-правової, організаційної, технологічної та кадрової складових, що уможлиблює своєчасне виявлення інформаційних загроз безпеці особистості, суспільства і держави та протидію ним, а також реалізацію стратегічних інтересів держави у складному конкурентному інформаційному просторі сьогодення на основі загальноновизнаних принципів та норм міжнародного права щодо забезпечення інформаційної безпеки;

– практичний підхід до сценарного моделювання інформаційно-політичного впливу, котрий передбачає взаємопов'язану реалізацію наступних модельних блоків: «структура інформаційно-політичної загрози», «політична структура», «визначення інформаційно-критичних елементів політичної структури», «операційно-тимчасова модель інформаційно-політичного впливу», «оцінка поточного стану інформаційно-політичного впливу», котрий враховує

інформаційний фактор у процесі формування й розвитку загрози, та дозволяє визначити основні інформаційно-критичні елементи політичної системи з урахуванням інформаційно-ресурсного потенціалу;

дістали подальшого розвитку:

– зміст напрямів створення державної системи реагування на інформаційно-психологічні контентні загрози, яка забезпечує інформаційну та роз'яснювальну роботу органів державної влади та місцевого самоврядування щодо культури інформаційної безпеки та поєднує в собі єдиний реєстр ресурсів, котрі містять протиправну інформацію; систему аналітики інформації на наявність протиправного контенту; програму з використанням контентної фільтрації, та яка уможливує блокування протиправного контенту;

– стратегічні орієнтири захисту єдиного інформаційного простору України в умовах гібридних загроз, котрі базуються на прогнозуванні, виявленні та оцінці джерел і характеру інформаційно-політичних загроз, основних суб'єктів інформаційно-політичного впливу та інформаційно-критичних елементів політичної системи, що в сукупності забезпечує захист інформаційної інфраструктури України в цілому й інформаційної інфраструктури політичної системи зокрема від негативних інформаційних впливів;

– змістовно-категорійний апарат науки «Публічне управління та адміністрування» через уточнення сутнісної характеристики таких понять: *«інформаційна безпека держави»* в якості стійкого стану інформаційної сфери, котрий спрямований на сприяння гармонізації процесів розвитку інформаційного суспільства через забезпечення своєї цілісності та захисту об'єктів за наявності зовнішніх і внутрішніх впливів несприятливого характеру як результат усвідомлення соціальними суб'єктами своїх життєво важливих інтересів, цінностей та цілей розвитку; *«інформаційно-критично важливий елемент політичної структури»* як акт маніпуляційного інформаційного впливу, щодо якого порушено (чи припинено) функціонування інформаційної складової, що, своєю чергою, може призвести до втрати керованості в масштабах країни або окремої частини її території, а також до важких дисфункцій в інфраструктурі та економіці на тривалий період.

4. Теоретичне та практичне значення результатів роботи.

Одержані результати та сформовані рекомендації представляють собою вагомий внесок у розвиток теорії та практики публічного управління у сфері забезпечення інформаційної безпеки держави в умовах гібридних загроз.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у з'ясуванні сутності інформаційної безпеки як об'єкта публічного управління. Визначено, що інформаційна безпека держави – це стан інформаційної сфери, котрий

характеризується стійкістю та спрямований на сприяння гармонізації процесів розвитку сучасного інформаційного суспільства через забезпечення своєї цілісності та захисту об'єктів у випадку присутності несприятливих впливів внутрішнього та зовнішнього походження на основі усвідомлення суб'єктами соціуму власних цінностей, життєво важливих інтересів та цілей розвитку.

Визначено, що ключовий зміст дефініції «інформаційна безпека» полягає у: забезпеченні безпеки даних; захисті суб'єктів, котрі є складовими інформаційної взаємодії, від деструктивного впливу; задоволенні потреби соціальних суб'єктів в інформації у вигляді підтримки інформаційного середовища у безпечному стані.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні та розробці пропозицій, орієнтованих на вдосконалення процесів управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті положення, які є результатом особистої роботи здобувача, що полягає у дослідженні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням механізмів розвитку інформаційних технологій в контексті модернізації політики інформаційної безпеки.

Розробки, представлені в дисертаційному дослідженні, знайшли практичне застосування в діяльності Департаменту культури і туризму обласного комунального закладу «Харківський організаційно-методичний центр туризму» Харківської обласної військової адміністрації в контексті підвищення результативності функціонування державної системи реагування на інформаційно-психологічні контентні загрози (довідка про впровадження № 26/15 від 21.04.2026 р.), у Національному агентстві акредитації України Міністерства економіки, докілья та сільського господарства України щодо впровадження теоретичного підходу до модернізації державної політики у сфері інформаційної безпеки (довідка про впровадження № 20-06К від 20.05.2026 р.), а також у Директораті європейської та євроатлантичної інтеграції Міністерства освіти і науки України (довідка про впровадження № 2/43-26 від 22.05.2026 р.) щодо формування державної політики у сфері інформаційної безпеки.

5. Апробація/використання результатів дисертації.

Результати наукових досліджень автора обговорювалися на таких конференціях:

- XVIII Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційні технології та автоматизація – 2025» (м. Одеса, 30–31 жовтня 2025 року);
- II Міжнародній науково-практичній студентській конференції «ІТ-простір сьогодення: тенденції, інновації та перспективи розвитку» (м. Харків, 15 жовтня 2025 року);

- VIII науково-практичній конференції з міжнародною участю «Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення» (м. Харків, 30 жовтня 2025 року);
- Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики і можливості для агробізнесу: наука, практика та цифрове майбутнє» (м. Одеса, 4 листопада 2025 року);
- VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Війна в історичній та індивідуальній пам'яті» (м. Кривий Ріг, 28 жовтня 2025 року);
- X Міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (м. Харків, 05-06 березня 2026 року).

6. Дотримання принципів академічної доброчесності

Дисертація Кушнікова Вадима Вадимовича є оригінальною роботою, виконана здобувачем самостійно й доброчесно, текст рукопису дисертаційної роботи не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату, запозичень та не містить ознак академічного шахрайства (довідка від 20.05.2026 р.).

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

Основний зміст дисертаційної роботи, наукові результати, положення, висновки й пропозиції висвітлено в 11 наукових працях, з яких 5 – статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, а 6 – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Кушніков В. В. Державна політика у сфері забезпечення інформаційної безпеки в умовах гібридних загроз. *Інвестиції: практика та досвід*. 2026. № 3. С. 416–420. DOI: 10.32702/2306-6814.2026.3.416.
2. Кушніков В. В. Механізми публічного управління у сфері інформаційної безпеки: роль та специфіка формування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 15. С. 311–314. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.15.311>.
3. Кушніков В. В. Методи вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.7.20>.
4. Кушніков В. В., Дегтяр А. О. Забезпечення інформаційної безпеки держави в умовах гібридних загроз як глобальна проблема. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 11. С. 9–20. DOI:

<https://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.11.9> (Особистий внесок автора: виокремлено напрями формування глобальної інформаційної безпеки).

5. Кушніков В. В., Курило А. Г. Механізми розвитку інформаційних технологій в контексті модернізації політики інформаційної безпеки. *Вісн. Нац. ун-ту цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2025. Вип. 2(23). С. 59–63. DOI: 10.52363/2414-5866-2025-2-7. (Особистий внесок автора: запропоновано шляхи модернізації політики інформаційної безпеки держави).

6. Кушніков В. Інформаційна безпека суспільства і держави. *Управління розвитком соціально-економічних систем: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 05-06 березня 2026 року). Харків: Державний біотехнологічний університет, 2026. С. 223–225.

7. Кушніков В. В. Специфіка дотримання інформаційної етики в межах державної політики інформаційної безпеки. *IT-простір сьогодення: тенденції, інновації та перспективи розвитку : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної студентської конференції* (м. Харків, 15 жовтня 2025 р.). Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025. С. 79–80.

8. Кушніков В. В. Ефективне публічне управління у сфері інформаційної безпеки як запорука забезпечення громадського здоров'я. *Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томлінські читання» : матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю, Харків, 30 жовтня 2025 р.* / Ред. кол.: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо, В. Г. Нестеренко та ін. Харків, 2025. С. 193–194.

9. Кушніков В. В. Формування державної політики у сфері інформаційної безпеки: теоретико-методологічний аспект. *Інформаційні технології і автоматизація – 2025 : матеріали XVIII міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 30–31 жовтня 2025 року). Одеса: Видавництво ОНТУ, 2025. С. 293 – 295.

10. Кушніков В. В. Проблеми та перспективи публічного управління щодо забезпечення інформаційної безпеки під час повномасштабного російського вторгнення та у повоєнний період. *Війна в історичній та індивідуальній пам'яті : колективна монографія за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 81-й річниці Визволення України від гітлерівських загарбників, 11-й річниці Великої Національної війни (гібридної), розв'язаної рашизмом XXI століття проти Незалежності України, державного суверенітету та територіальної цілісності 1 березня 2014 р.* (м. Кривий Ріг, 28 жовтня 2025 року). Кривий Ріг, 2025. С. 759–761.

11. Кушніков В. В. Цифровізація у воєнній сфері як об'єкт публічного управління. *Виклики і можливості для агробізнесу: наука, практика та цифрове майбутнє : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 4 листопада 2025 року)*. Одеса: ІКОСГ НААН, 2025. С. 24–26.

8. Висновок наукового керівника

Виконання індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи, досягнення результатів навчання за відповідною освітньо-науковою програмою та написання дисертаційної роботи Кушніковим Вадимом Вадимовичем слід вважати успішними.

Дисертаційна робота є результатом самостійного дослідження, завершеною науковою працею, що містить наукову новизну. Вона виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до захисту, а її автор – Кушніков Вадим Вадимович – до присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Отже, вважаємо, що дисертаційна робота Кушнікова Вадима Вадимовича «Управління інформаційною безпекою держави в умовах гібридних загроз», подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. Відтак робота може бути представлена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Головуючий на засіданні
доктор наук з державного управління,
професор, завідувач кафедри економіки
та публічного управління Національного
аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»

Вікторія ШВЕДУН